

Årsrapport 2024

Samrådet for svangerskabsafbrydelse, fosterreduktion og sterilisation

Indholdsfortegnelse

Forord	3
Organisering af området.....	4
Samrådssekretariatet.....	4
Sagsgangen i abortsager	5
Samrådets behandling af sagen	7
Ved afslag	7
Sagsgangen i sterilisationssager	7
Øvrig mødeaktivitet for Samrådets medlemmer	8
Samrådet i tal	9
Sager på social eller medicinsk indikation	11
Antallet af frafaldne sager	15
Sterilisation og fosterreduktion	15
Henvisninger	15
Bilag 1	16
Samrådets sammensætning.....	16

Forord

Samrådssekretariatet udarbejder hvert år en årsrapport for Samrådet for svangerskabsafbrydelse, fosterreduktion og sterilisation. Heri beskrives de organisatoriske og juridiske rammer for samrådsafgørelser i sager om abort, fosterreduktion og sterilisation, og der vises en opgørelse over sagernes fordeling i det forgange år.

Antallet af sager i 2024 var samlet set 23 % højere i forhold til 2023.

Ny abortlovgivning på vej

Den 3. maj 2024 blev der indgået 3 politiske aftaler om at styrke retten til den fri abort¹. De politiske aftaler er efterfølgende blevet udmøntet i tre lovforslag². De fremsatte lovforslag betyder bl.a., at abortgrænsen flyttes til inden udgangen af 18. graviditetsuge, og at de fem regionale abortsamråd erstattes af et nationalt abortnævn. Samtidig får 15-17-årige mulighed for at få en abort uden information af forældre og uden forældresamtykke.

Formålet med lovforslagene er bl.a., at grænsen for den fri abort er tidssvarende samt at den gravides, herunder den unge gravide, selvbestemmelse styrkes. Derudover har etableringen af et nationalt Abortnævn til formål at styrke den ansøgendes retssikkerhed ved at sikre en ensartet og gennemsigtig praksis i hele landet for afgørelser om abort efter udløbet af grænsen for den fri abort³.

Såfremt de forslåede lovændringer vedtages, forventes de nye regler at træde i kraft den 1. juni 2025, dog med mulighed for dispensation fra den 20. april 2025. Dispensationsordningen vil omfatte, ansøgere der fremsætter anmodning om abort i perioden fra den 20. april 2025 til og med 31. maj 2025, som pr. 1. juni 2025 ikke vil have overskredet 18. graviditetsuge⁴.

Samrådssekretariatet i Region Sjælland, marts 2025.

¹ [Nye politiske aftaler om abort styrker kvinders selvbestemmelse | Indenrigs- og Sundhedsministeriet](#)

² Lovforslag nr. 126, 127 og 128, alle fremsat den 30. januar 2025

³ https://www.ft.dk/ripdf/samling/20241/lovforslag/l126/20241_l126_fremsaettelsestale.pdf

⁴ Lovforslag nr. 126, fremsat 30. januar 2025, § 1, nr. 9.

Organisering af området

Samrådet for svangerskabsafbrydelse, fosterreduktion og sterilisation – i daglig tale kaldet Samrådet – er etableret i henhold til Sundhedslovens afsnit VII og VIII. Samrådet består af en medarbejder ved regionen med juridisk uddannelse og to læger. Den ene læge skal være speciallæge i gynækologi og så vidt muligt være ansat ved et sygehus i regionen, mens den anden skal være speciallæge i psykiatri eller have særlig socialmedicinsk indsigt. Der skal være enighed i Samrådet, før der kan gives tilladelse til abort.

I Region Sjælland blev Samrådet i 2024 betjent af samlet set 4 jurister, 4 gynækologer og 3 psykiatere/samfundsmedicinere. Det ene juridiske medlem fungerede som formand for Samrådet. Sagerne blev i videst muligt omfang ligeligt fordelt mellem alle samrådsmedlemmer.

Samrådssekretariatet

Samrådssekretariatet i Region Sjælland er organisatorisk placeret i Sundhedsstrategisk Planlægning. Samrådssekretariat består af to sekretærer og fire sagsbehandlere. Sekretærerne varetager de administrative opgaver, der følger før og efter en samrådsafgørelse. Sekretærerne varetager endvidere kontakten med den gynækologisk afdeling. Sagsbehandlernes opgave er at afholde samtaler med ansøgerne samt have kontakten til ansøgerne i øvrigt. Sagsbehandlerne har juridisk eller sundhedsfaglig baggrund. De juridiske samrådsmedlemmer er ansat i samme afdeling som Samrådssekretariatet er beliggende i. Den fysiske placering af Samrådssekretariatets medarbejdere muliggør en tæt sparring om de enkelte sager.

Samrådet afgør sager om svangerskabsafbrydelse, fosterreduktion og sterilisation.

Svangerskabsafbrydelse kræver Samrådets tilladelse i følgende tilfælde:

- Efter udgangen af 12. svangerskabsuge uanset indikation
- Hvis den gravide er under 18 år og ugift, og der ikke kan indhentes samtykke fra forældre-myndighedsindehavere – uanset gestationsalder
- I tilfælde hvor den gravide pga. sindssygdom, hæmmet psykisk udvikling mv. er ude af stand til at forstå betydningen af indgrebet

Fosterreduktion kræver Samrådets tilladelse i følgende tilfælde:

- Efter udløbet af 12. svangerskabsuge (med enkelte undtagelser), hvor der er risiko for, at fostret på grund af arvelige anlæg, beskadigelse eller sygdom i fostertilstanden vil få en alvorlig legemlig eller sjælelig lidelse
- Hvis den gravide er under 18 år og ugift, og der ikke kan indhentes samtykke fra forældre-myndighedsindehaver
- I tilfælde hvor den gravide pga. sindssygdom, hæmmet psykisk udvikling mv. er ude af stand til at forstå betydningen af indgrebet

Sterilisation kræver Samrådets tilladelse i sager med:

- Personer under 18 år
- Personer, der pga. en sindslidelse mv. ikke forstår indgrebets betydning
- Personer over 18 år, når ægtefælle eller samlever skal steriliseres i stedet for kvinden, og visse betingelser er opfyldt
- Personer over 18 år, der lider af en sindssygdom, og hvor det findes betænkeligt, at denne på egen hånd anmoder om sterilisation

Sagsgangen i abortsager

En sag til Samrådet begynder med en telefonisk henvendelse fra gynækologisk afdeling på et af regionens sygehuse eller fra en privatpraktiserende gynækolog. Herfra modtager Samrådssekretariatet ansøgerens gynækologiske journal og den underskrevne anmodning om abort via sikker mail. Sagerne i Samrådet kan inddeles i tre kategorier:

- Sociale sager
- Medicinske sager
- Abort uden samtykke fra forældremyndighedsindehaverne

Sociale sager

Omfattet af kategorien sociale sager er sager efter sundhedslovens § 94, stk. 1, nr. 1, 2, 4, 5 og 6. Det er således sager, hvor ansøgningen om abort er begrundet i forhold hos den gravide selv. I disse sager sikrer sagsbehandleren, at dokumentationen i den lægelige journal indeholder nøjagtig ultralyds-beskrivelse af fostrets gestationsalder. Sagsbehandleren påser endvidere, at der er underskrevet blanket A (Anmodning om svangerskabsafbrydelse).

Sagsbehandleren afholder herefter oftest en samtale med ansøger. Samtalen planlægges oftest til den efterfølgende hverdag. Ansøgeren har mulighed for at have en pårørende med til samtalen. Det primære fokus er, at ansøgeren er tryk nok til at fremkomme med de nødvendige oplysninger vedrørende hendes sociale forhold.

Formålet med samtalen er at belyse alle relevante forhold i ansøgerens livssituation. Sagsbehandleren tilpasser undervejs samtalen i forhold til, hvilke oplysninger der vil være nødvendige i forhold til ansøgerens gravides konkrete situation, og dermed i forhold til hvilken bestemmelse, som formodes relevant i det konkrete tilfælde.

Ved samtalen belyses ansøgerens sociale forhold i hendes nuværende livssituation herunder opvækst, skolegang, helbred, uddannelse, job, økonomi, boligforhold, evt. andre børn og forholdet til fostrets far. Det skal bl.a. afdækkes, hvad det vil betyde for ansøgeren, hvis hun skulle tage vare på et barn, og hvilke forhold barnet evt. ville vokse op under. Hvis ansøgeren har andre børn, er det vigtigt at beskrive, hvilken betydning det vil have for dem, hvis ansøgeren skulle tage vare på og drage omsorg for endnu et barn. Sagen skal være

belyst i en sådan grad, at Samrådet har tilstrækkeligt grundlag til enten at give tilladelse eller afslag. I sjældne tilfælde må sagen belyses yderligere, f.eks. ved en uddybende samtale med ansøgeren eller ved indhentning af yderligere oplysninger. Alle samrådsmedlemmer kan bede om at få sagen yderligere belyst.

Såfremt det under samtalen erfares, at det kan være relevant, at sagen behandles efter sundhedslovens § 94, stk. 1, 4 og 5, vil det oftest være relevant at indhente en speciallægeerklæring. Det kan være i tilfælde, hvor ansøgeren mistænkes at være umoden, have svag begavelse, have en sjælelig eller legemlig lidelse, og hvor det kan være af betydning at få disse forhold belyst yderligere til brug for sagen. Der vil ofte være tale om en psykiatrisk speciallægeerklæring, men andre typer speciallægeerklæringer kan også være relevante.

Hvis det enten under samtalen eller inden samtalen erfares, at graviditeten kan skyldes omstændigheder som nævnt i straffelovens § 210 eller §§ 216-224, som kan give tilladelse til svangerskabsafbrydelse i henhold til sundhedslovens § 94, stk. 1, nr. 3, benyttes samtalen til at belyse de forhold, som er relevante for vurderingen af, om graviditet skyldes de nævnte omstændigheder. I særlige tilfælde vil bestemmelsen uden videre være opfyldt, f.eks. hvis ansøgeren er under 15 år, og dermed under den seksuelle lavalder. I dette tilfælde vil der ikke blive afholdt samtale.

Medicinske sager

Omfattet af kategorien medicinske sager er sager efter sundhedslovens § 94, stk. 1, nr. 3. Det er sager, hvor der er fare for, at barnet på grund af arvelige anlæg eller beskadigelse eller sygdom i fostertilstanden vil få en alvorlig legemlig eller sjælelig lidelse.

I disse sager sikrer sagsbehandleren, at dokumentationen i den lægelige journal indeholder nøjagtig ultralydsbeskrivelse af fostrets gestationsalder. Der skal i medicinske sager endvidere være en omfattende beskrivelse af misdannelsen på baggrund af ultralydsscanning eller kopi af svar på en gentest fra et klinisk genetisk rådgivningscenter. I nogle tilfælde kan fostret også være scannet på en højt specialiseret afdeling, hvorfra dokumentation ligeledes vil være relevant. Sagsbehandleren påser endvidere, at der er underskrevet blanket A (Anmodning om svangerskabsafbrydelse).

Abort uden samtykke fra forældremyndighedsindehaverne

Omfattet af kategorien abort uden samtykke fra forældremyndighedsindehaverne er sager efter sundhedsloven § 99, stk. 2 og 3. Det er sager, hvor ansøgeren er under 18 år og dermed ikke kan få abort uden samtykke fra forældremyndighedsindehaverne, men hvor der foreligger særlige forhold som medfører, at Samrådet kan give tilladelse til, at ansøgeren alligevel får abort uden samtykke fra forældremyndighedsindehaverne.

I disse sager sikrer sagsbehandleren, at dokumentationen i den lægelige journal indeholder nøjagtig ultralydsbeskrivelse af fostrets gestationsalder. Sagsbehandleren påser endvidere, at der er underskrevet blanket A (Anmodning om svangerskabsafbrydelse).

Sagsbehandleren afholder endvidere samtale med ansøgeren. Samtalen planlægges oftest til den efterfølgende hverdag. Formålet med samtalen er at belyse alle relevante forhold i ansøgerens relation til forældemyndighedsindehaverne, herunder hvorfor ansøgeren ikke kan inddrage disse, eller hvorfor de nægter at give samtykke.

Samrådets behandling af sagen

Samrådet behandler sagen på baggrund af de gynækologiske og sociale oplysninger, samt evt. speciallægeerklæring. Samrådets møder foregår som videomøde og aftales ad hoc. I de fleste tilfælde blev samrådet afholdt inden for 1-2 hverdag. Samrådssekretariatet tilstræber, at Samrådet træffer afgørelse senest en uge efter, at sagsakterne er modtaget. I praksis foregår det oftest hurtigere end det. Samrådssekretariatet træffes alle hverdage.

Efter Samrådets afgørelse informeres ansøgeren om afgørelsen af sagsbehandleren, medmindre det er en medicinsk sag, hvor ansøgere i stedet informeres af sygehuset. Såfremt ansøgeren har fået tilladelse, vejledes hun i, hvordan kontakten til den behandlende afdeling på sygehuset skal foregå. Ansøgeren modtager som udgangspunkt kopi af afgørelsen i sin E-Boks, men kan frasige sig dette, hvis dette ikke ønskes.

Ved afslag

Hvis Samrådet har givet afslag på anmodning om tilladelse til abort, vejledes ansøgeren af sagsbehandleren om, at afgørelsen kan ankes til Abortankenævnet. Såfremt afgørelsen ønskes anket, sørger Samrådssekretariatet for at kontakte Abortankenævnet og videresender relevante sagsakter. Dette vil foregå samme dag, som Samrådet har truffet afgørelse.

Abortankenævnet træffer som regel afgørelse i løbet af 1-2 hverdage, og informerer Samrådssekretariatet om afgørelsen, som straks herefter kontakter ansøgeren telefonisk. Abortankenævnets afgørelse kan ikke ankes. Ansøgeren får skriftligt svar direkte fra Abortankenævnet uanset udfaldet. Såfremt Abortankenævnet ændrer Samrådets afgørelse, sørger Samrådssekretariatet for at informere den behandlende sygehusafdeling.

Sagsgangen i sterilisationssager

Samrådssekretariatet modtager en anmodning om sterilisation på samme måde som i en abortsag. I disse sager indhentes udtalelser fra relevante instanser såsom bosteder, sagsbehandler i kommunen, skole, institutioner mv. En speciallægeerklæring fra psykiater eller neuropsykolog med fokus på muligheden for senmodning, forståelse af indgrebets betydning samt evnen til at drage omsorg for et barn på forsvarlig vis skal ligeledes foreligge. Sagsbehandleren påser endvidere, at der er underskrevet de korrekte blanketter (blanket S og/eller V). Inden blanket V kan underskrives, skal der beskikkes en særlig værge ved Familieretshuset. Det gælder dog ikke, hvis ansøger er under 18 år. I sterilisationssager foregår Samrådets møder også som videomøder og

aftales ad hoc. Det er sagsbehandlerne, som giver ansøger eller dennes værge besked om afgørelsen. Der vejledes om klage mulighed mv. på samme måde som i abortsagerne.

Øvrig mødeaktivitet for Samrådets medlemmer

Samrådsmedlemmerne deltog i marts 2024 i Abortankenævnets fællesmøde for alle de regionale samråd. Mødet blev afholdt ved Styrelsen for Patientklager i Århus. På mødet var der oplæg om aktindsigt, drøftelse af forskellige henvendelser fra de regionale samråd samt et oplæg om genetiske undersøgelser af fostre.

Samrådet og Samrådssekretariatet afholdt endvidere fællesmøde i august 2024. Der afholdes fællesmøder hvert år med Samrådssekretariatet og Samrådets medlemmer, hvor aktuelle problematikker drøftes og behandles. Samtidig giver det Samrådssekretariatet og Samrådet mulighed for at optimere samarbejdet, hvilket er essentielt for en hensigtsmæssig sagsgang. Ved mødet gennemgik Samrådets jurister årets tilsynsreferater og særlige ankeafgørelser fra Abortankenævnet. Samrådsmedlemmerne blev endvidere overordnet gjort bekendt med den politiske aftale om at styrke retten til den fri abort⁵, herunder at de nye reglerne forventes at træde i kraft 1. juni 2025.

Afslutningsvist har der været afholdt netværksmøde med de øvrige regionale samråd i oktober 2024. På mødet blev der drøftet de aktuelle lovforslag som samrådene, på tidspunktet for mødet, havde fået i høring vedr. ny abortlovgivning.

⁵ Aftalerne kan læses på: [Nye politiske aftaler om abort styrker kvinders selvbestemmelse - Regeringen.dk](https://www.regeringen.dk/nyheder/nyhedsarkiv/2024/09/nye-politiske-aftaler-om-abort-styrker-kvindens-selvbestemmelse)

Samrådet i tal

Der gives i de følgende afsnit et overblik over de sager, som Region Sjællands Samrådssekretariat behandlede i 2024.

Antallet af sociale sager er steget med 4,2 % i forhold til 2023. Antallet af medicinske sager er steget med 41,5 % i forhold til 2023⁶. Den stigning skal dog ses i lyset af, at der i 2023 var det laveste antal medicinske sager de seneste 8. år. Der har i de seneste 8 år i gennemsnit været behandlet 66 medicinske sager om året, hvorfor antallet af medicinske sager i forhold til gennemsnittet kun er steget med 13,5 %.

Herunder ses udviklingen af sager siden 2017 (tabel 1 og figur 1):

	2017	2018 ⁷	2019	2020	2021	2022	2023	2024
<i>Total antal sager i Samrådet</i>	122	117	118	109	92	102	103	127
<i>Total antal sager i sekretariatet</i>	126	123	123	112	101	107	105	133
<i>Social indikation inkl. §99</i>	37	43	59	43	29	34 ⁸	48	50
<i>Medicinsk indikation</i>	82	69	58	66	61	64	53	75
<i>Sterilisation</i>	3	4	1	0	2	4	2 ⁹	2
<i>Fosterreduktion</i>	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Frafald</i>	4	6	5	3	9	5	2	6

Tabel 1 - Fordeling af sager 2017-2024.

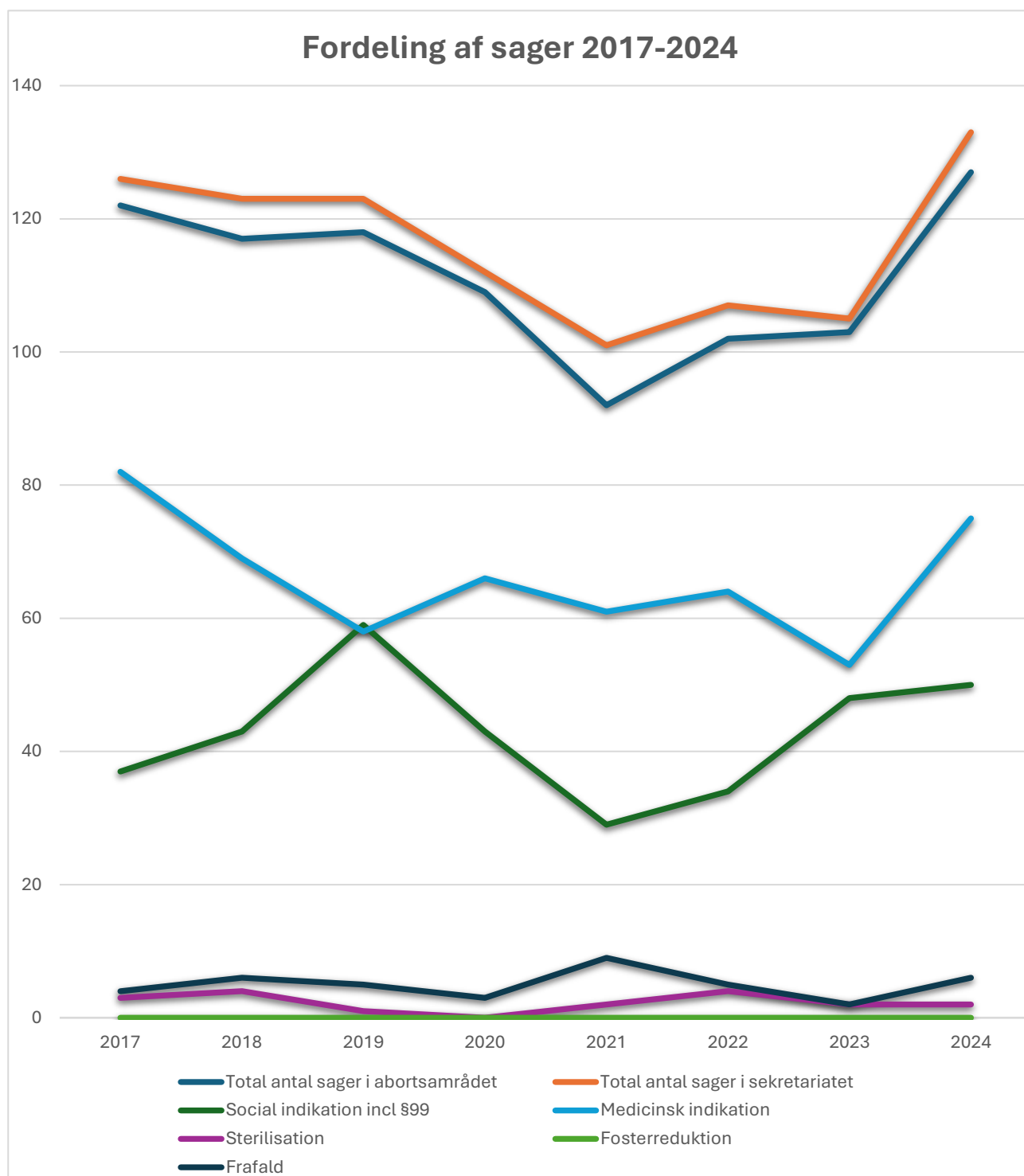
⁶ Antallet af ansøgning om abort efter 12. graviditetsuge for årene 2017-2024 ligger i størrelsesordenen ca. 100 sager om året. Det bemærkes, at et talmateriale, der er så beskedent, vil være forbundet med stor variation datapunkterne imellem og mulighederne for at kunne udlede velfunderede statistiske tendenser er af samme årsag begrænsede.

⁷ I 2018 behandlede Samrådet en sterilisationssag, hvor der ikke blev truffet afgørelse, idet ansøger ikke blev vurderet omfattet af sundhedslovens § 110 eller § 111. Der er derfor opgjort én ekstra sag i de sammentalte kolonner.

⁸ Tallet er tilrettet fra 35 til 34 i forhold til årsrapporten 2022, idet der var en enkelt sag, som ved en fejl var talt med to gange.

⁹ Abortankenævnet har for 2023 ønsket at sterilisationssager, hvor Samrådet har vurderet, at ansøger selv kunne tage stilling til sterilisation efter sundhedslovens § 105, også skal opgøres. Der er derfor medtalt én sag af denne slags i antallet af sterilisationssager i 2023. Der er i 2024 også medtalt én sag denne samme type, hvilket metodisk bryder med opgørelsesmetoden i 2018, jf. note 3.

I nedenstående tabel er figur 1 udspecificeret fra 2017 til 2024:

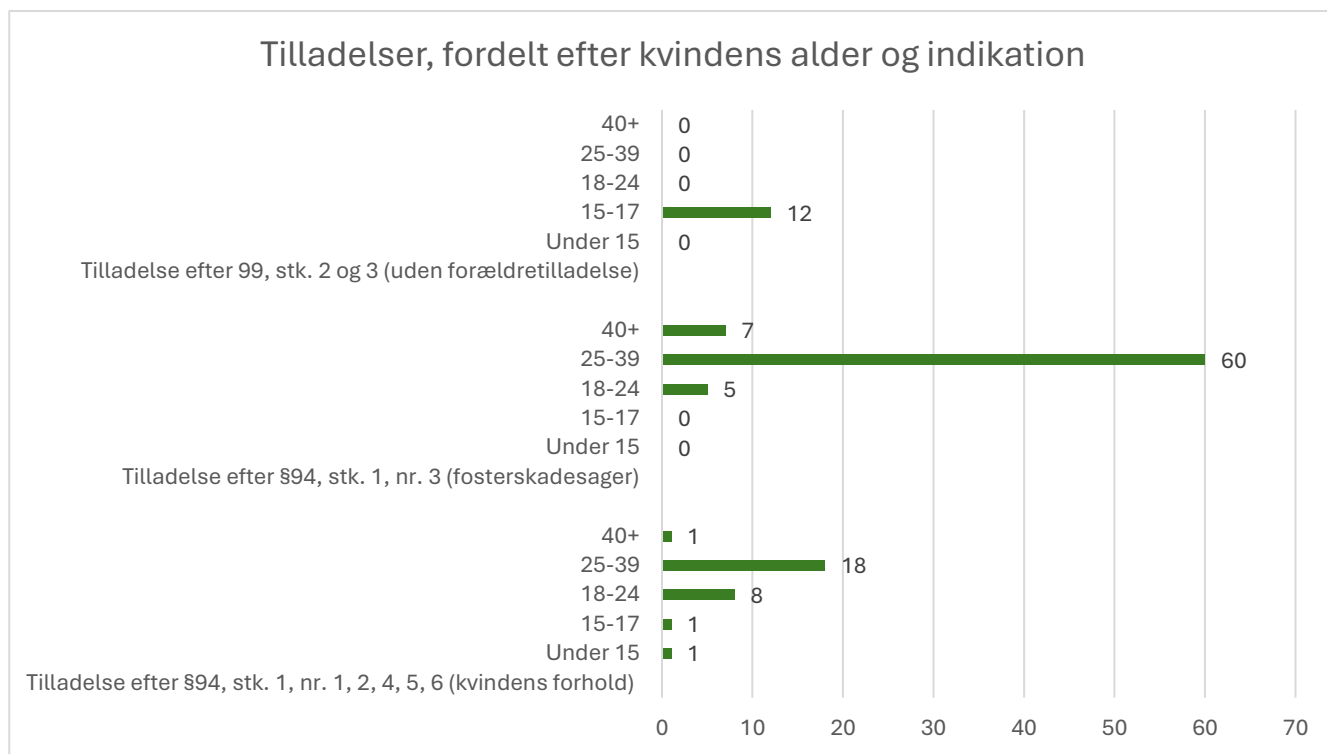
Figur 1 - Sager 2017-2024

Sager på social eller medicinsk indikation

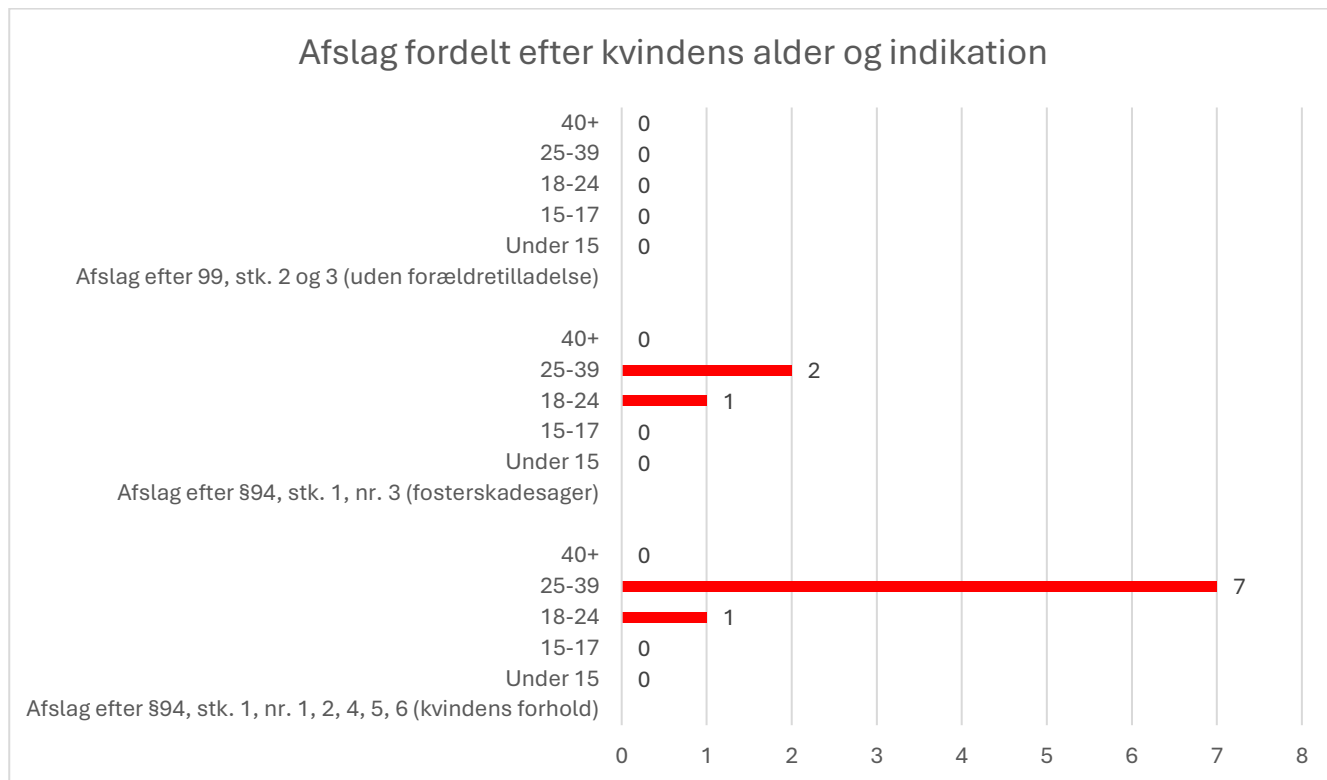
Region Sjællands Samråd traf i 2024 afgørelse i 125 abortsager, hvoraf 75 sager blev behandlet på medicinsk indikation. Samrådet behandlede 37 sager på social indikation og 12 sager efter § 99, stk. 2 og 3, som omhandler gravide under 18 år, hvor der ikke kan indhentes forældresamtykke. Der blev endvidere behandlet én sag, hvor ansøgeren både var over udgangen af 12. uge og ønskede abort uden samtykke fra forældremyndighedsindehaverne, dvs. at sagen blev behandlet efter både § 99, stk. 2 og § 94, stk. 1, nr. 6. Denne ene sag indgår ikke i figurerne på de følgende sider.

I de medicinske sager blev der givet afslag i 3 sager og tilladelse i de resterende. Alle 3 afslag blev anket og omgjort i Abortankenævnet. I de sociale sager blev der givet afslag i 8 sager og tilladelse i de resterende. De 7 af afslagene blev anket, heraf blev 5 stadfæstet og 2 omgjort. Der blev givet tilladelser i alle sagerne vedr. gravide under 18 år, hvor der ikke kunne indhentes forældresamtykke. Der blev endvidere givet tilladelse i den ene sag, som blev afgjort efter både § 99, stk. 2 og § 94, stk. 1, nr. 6.

Figur 2 og 3 - Afgørelser i 2024 fordelt efter kvindens alder samt indikation

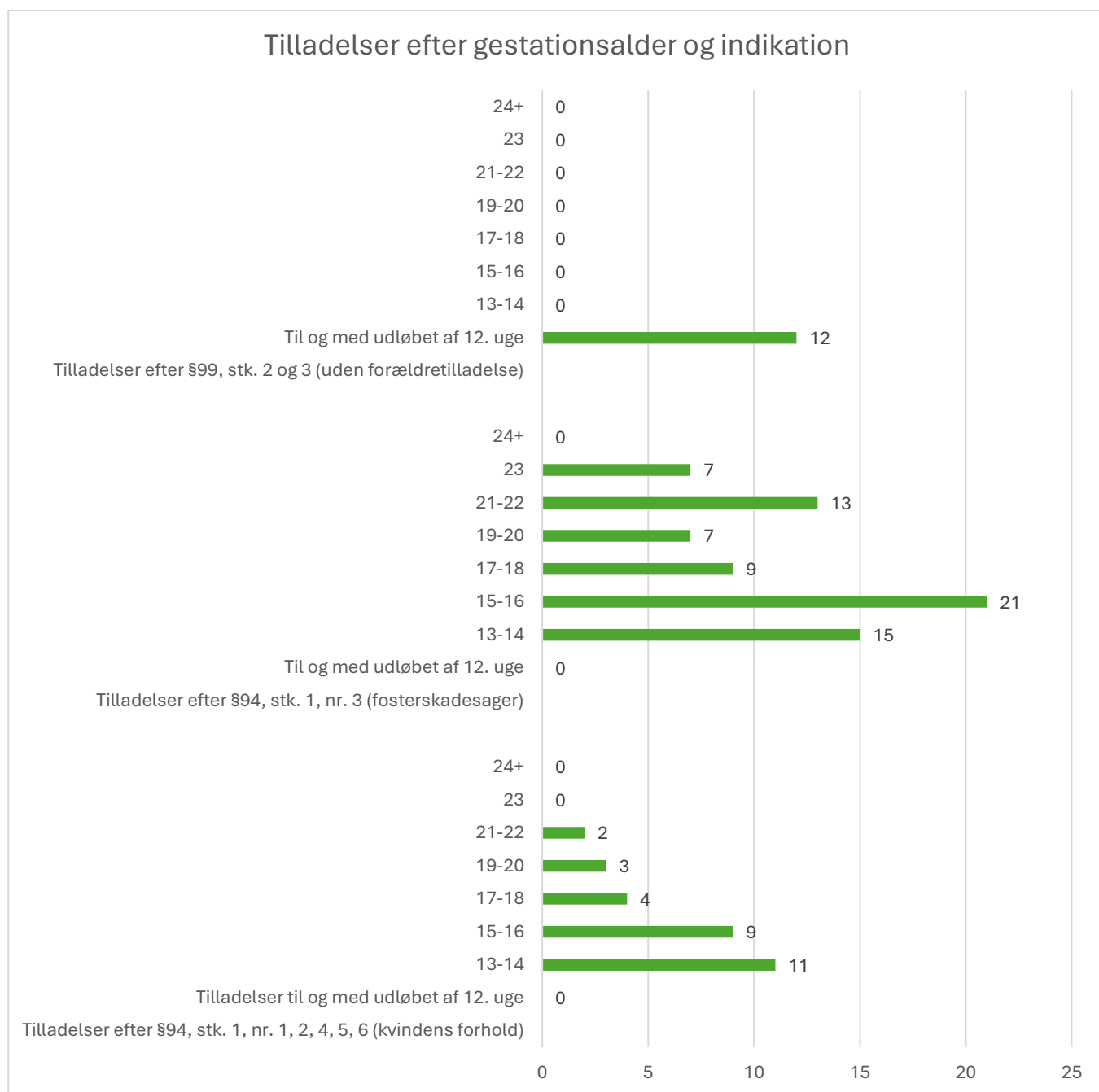

Figur 2

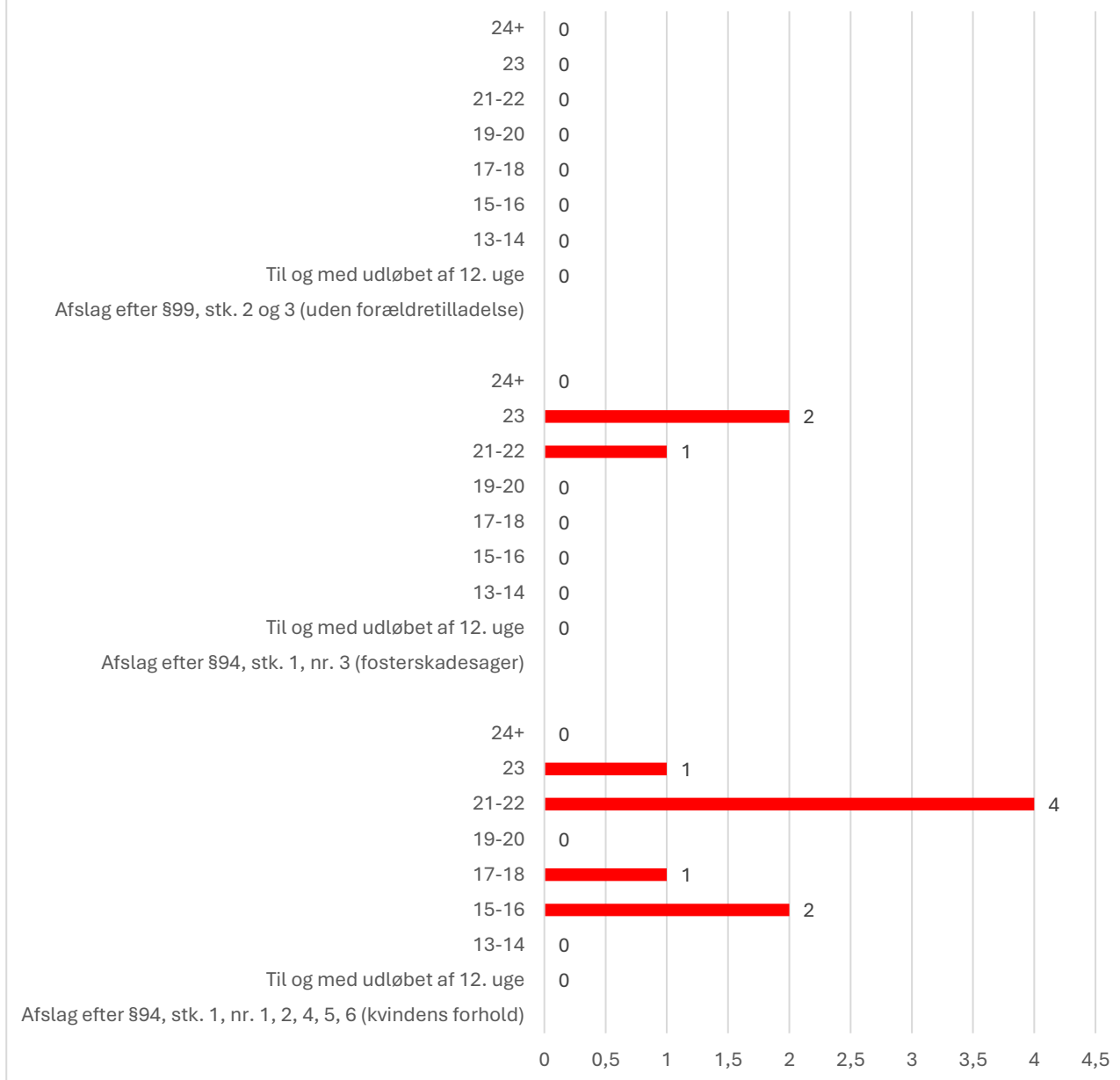
Figur 3

Figur 4 og 5 – Afgørelser i 2024 fordelt efter graviditetslængde samt indikation

Figur 4

Afslag efter gestationsalder og indikation

Figur 5

Antallet af frafaldne sager

Samrådssekretariatet modtog i alt 6 sager fra de gynækologiske afdelinger, som ikke blev afgjort i samrådet. Disse abortanmodninger blev frafaldet af ansøger.

Sterilisation og fosterreduktion

I 2024 behandlede Samrådet to sager med anmodning om sterilisation. I den ene sag blev der givet tilladelse efter § 110, jf. § 107, stk. 1, nr. 2 og stk. 2. I den anden sag fandt Samrådet, at ansøger ikke var omfattet af sundhedslovens § 110 eller 111, og at ansøger derfor var berettiget til sterilisation uden tilladelse efter sundhedslovens § 105.

Samrådet har ikke behandlet sager om fosterreduktion i 2024. I henhold til Sundhedsstyrelsen Specialevejledning for Gynækologi og obstetrik, pkt. 46, udføres fosterreduktioner i Region Hovedstaden og Region Midtjylland, hvorfor det må forventes, at anmodninger om fosterreduktion fremsættes ved disse regioners samråd.

Henvisninger

- Bekendtgørelse af Sundhedsloven: LBK nr. 275 af 12/03/2025 – [Sundhedsloven](#)
- Regional retningslinje vedr. Samrådsabort: dokumentnummer 523950 – dok.regionsjaelland.dk

Bilag 1

Samrådets sammensætning

Samrådets medlemmer er beskikket fra 1. januar 2023 til 31. december 2026.

Gynækologisk medlem:

- Overlæge, gynækolog, Jens Christian Prien-Larsen
- 1. Stedfortræder: Overlæge, gynækolog, Thea Lousen
- 2. Stedfortræder: Cheflæge, Gynækolog Mette Fabricius
- 3. Stedfortræder: Afdelingslæge, Gynækolog Emma Frida Røpke (Afbeskikket pr. 10. september 2024)
- 4. Stedfortræder: Cheflæge Mette Schou Hammerum

Psykiatrisk/socialmedicinsk medlem:

- Speciallæge i psykiatri overlæge Peter Henrik Clemmesen
- 1. Stedfortræder: Speciallæge i samfundsmedicin Silje Nymoen Karlsen
- 2. Stedfortræder: Ledende overlæge, Carsten Andersen

Region Sjællands medlem:

- Cand.jur. Elizabeth Ørtz-Arildsen, Formand for Samrådet
- Cand.jur. Signe Fisker Kristensen
- Cand.jur. Mikko Torp Christensen
- Cand.jur. Cæcilie Belling Jensen